

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

60-2

100 Státní archeologický ústav 100 let moderní archeologie v českých zemích

BRNO 2019

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 60
Volume 60

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Lumír Poláček

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Rudolf Procházka, Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Zdeňka Pavková, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Šimon Ungerman

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce
Cover Photography

Litovel, Masarykova ulice. Keramická plastika koníčka (obr. 67, str. 282).
Litovel, Masarykova Street. Ceramic sculpture of a horse (Fig. 67, Pg. 282).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2019
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2019 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

Obr. 41. Drnholec – Lidická ulice. Kamenocihelný pilíř s půdorysem ve tvaru „L“ z vrcholného středověku. Cihlová konstrukce v pozadí je novověká.

Fig. 41. Drnholec – Lidická Street. Brick-stone pillar with L-shaped ground plan from the high Middle Ages. Brick construction in the background is dated to the Modern Ages.

řené především zásobními jámami s často velmi dobře dochovanou konstrukcí až k původnímu terénu (obr. 40). Jedna rozsáhlá zásobní jáma byla propojena se dvěma tzv. lochy, které však nebyly z bezpečnostních důvodů ve větší míře prozkoumány. Řada objektů nemohla být odkryta až na dno vzhledem k přítomnosti spodní vody.

Mimo zahluobené objekty byly zjištěny dva pilíře ze smíšeného zdiva (obr. 41) se základem v jednom případě v hloubce téměř 2 m od úrovně skryté plochy, které na základě odpadu nalezeného v konstrukčních výkopech řadíme rovněž do 13. století.

Ve výkopu pro kanalizaci byl dokumentován dlouhý profil, na kterém bylo možno sledovat spád původního terénu do říční nivy. Přirozenou úroveň porušoval příkop, který měl ve svrchní části profilu šířku přes 5 metrů, hloubku nebylo možné zjistit.

Archeologický výzkum poskytl velké množství hmotného materiálu, především keramiky, mazanice, železných artefaktů, strusky, zooarcheologického materiálu a větších kusů antrakologického materiálu. V menším množství zde byly nalezeny drobné fragmenty skla, kostěných předmětů, kamenné artefakty a předměty z barevných kovů.

Kateřina Červená, František Trampota

Resumé

Drnholec (Břeclav District), Lidická Street. An early medieval (Late Hillfort Period) settlement site and occupation from the 13th century was discovered. Regional Museum in Mikulov conducted a rescue excavation

prior to the construction of a House of Culture. Eighty-one sunken features, most of them storage pits from the High Middle Ages, were excavated and described.

DRNHOLEC (OKR. BŘECLAV)

Mrchoviště (Angerweide, Federmarkt). Vrcholný středověk. Sídliště. Povrchová prospekcce. Uložení nálezů: Regionální muzeum v Mikulově, př. č. 01/2019; inv.č. A/M 1039.

Lokalizace: X=-610427 Y=-1196355 (S-JTSK)

Během povrchových sběrů autora byl nalezen kromě materiálu z neolitu a protohistorie (viz příslušné kapitoly) i soubor mladohradištní a vrcholně středověké keramiky. Další nálezy pocházejí z povrchových sběrů J. Štětkaře, uložených pod inv. č. A/M 1039.

František Trampota

Resumé

Drnholec (Břeclav District), site names Mrchoviště, Angerweide, Federmarkt.

Pottery fragments from the Late Hillfort Period (11th–12th century) and High Middle Ages (13th–15th century) were found during a field survey.

DUKOVANY (OKR. TŘEBÍČ)

Poloha Hřebec. 11.–12. století. Sídliště. Povrchový průzkum.

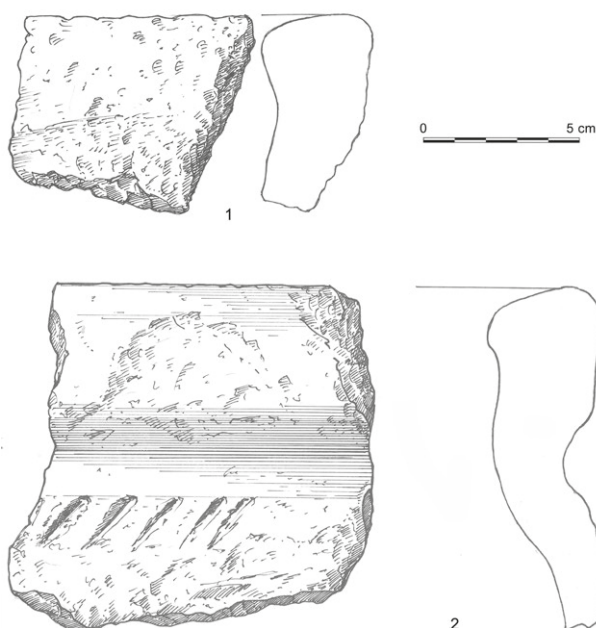
Intenzivní eroze (vlivem kolísající hladiny VD Mohelno) hlinitých sedimentů na okraji ostrožny Hřebec odhalila doklady mladohradištního osídlení této lokality, která je situována na protilehlém břehu řeky Jihlavy vzhledem k lokalitě Mohelno-Plevovce (viz heslo Mohelno) a s touto polohou zřejmě souvisí.

Soubor mladohradištní keramiky zahrnuje 2 okraje a 10 fragmentů z těl nádob se silnou příměsí grafitu. Dva kyjovité nezdobené okraje a zlomky výdutí většinou pocházející se silnostěnných zásobnic datovatelných nejspíše do 12. století (obr. 42). Součástí nálezů je i fragment hřebíku s robustní dvoukónickou hlavicí.

Rudolf Procházka, Petr Knotek, Petr Škrdla

Resumé

Dukovany (Bez. Třebíč), Feldflur „Hřebec“. 12. Jahrhundert. Siedlung? Lese funde.

Obr. 42. Dukovany, Hřebec. Okraje zásobnic rámcově datovatelných do 12. století. Kresba Lubomíra Dvořáková.
Abb. 42. Dukovany, Hřebec. Ränder der Vorratsgefäße aus dem 12. Jahrhundert. Zeichnung Lubomíra Dvořáková.

HLUBOKÉ DVORY (OKR. BRNO-VENKOV)

Trmačov. Středověk. Hrad. Zjišťovací výzkum.

Lokalizace: GPS – 49.3763528N, 16.5126450E

Na základě upozornění Davida Chaloupky, že ve zdívu dochované části věže na zřícenině hradu Trmačov je detektorový signál barevného kovu, bylo dne 15. 11. 2018 za přítomnosti J. Ungera, J. Velka a D. Chaloupky s manželkou provedeno vyjmutí detekovaného barevného kovu. Jednalo se o slitek plochého olova o průměru až 20 mm, který byl ve výšce 1,5 m pod pěticentimetrovou vrstvou malty ve vnější zdi věže. Další slitek nepravidelného tvaru o maximální délce 37 mm, byl nalezen při povrchovém průzkumu v areálu hradu.

Oba zlomky byly předány k spektrální analýze na energiově disperzním XRF spektrometru Elvax Pro, v bezkalibračním módu.

olověný slitek malta		olověný slitek povrchový průzkum	
Prvek	obsah (m/m %)	Prvek	obsah (m/m %)
Pb	96,5	Pb	96,3
Tl	1,82	Tl	1,77
Bi	1,23	Bi	1,28
Ir	0,47	Ir	0,56
Sb	< 0.023	Sb	0,11

Vzhledem k výsledkům lze konstatovat, že složení obou vzorků je prakticky totožné a nelze touto technikou zjistit žádné signifikantní rozdíly ve složení.

Vzhledem k tomu, že je vyloučeno dodatečné vložení slitku olova do zdíva, pak se olovo do zdíva dostalo při stavbě věže kolem roku 1300. Z tohoto důvodu se jedná o datovaný artefakt nastolující otázku významu. Jen stěží si lze představit, že by se slitek do zdíva dostal jinak než v souvislosti s nějakými magickými praktikami.

Nálezy spolu s dalšími artefakty nalezenými při povrchovém průzkumu byly předány do Muzea Brněnska.

Karel Novotný, Josef Unger

Resumé

Hluboké Dvory (Bez. Brno-venkov), Trmačov. Mittelalter. Burg. Geländebegehung, Fund eines Bleifragments in der Turmmauer.

HLUČÍN (OKR. OPAVA)

Propojení ulic Hrnčířské a Školní, parc. č. 306/2, 308, 317/2, 319/3. Novověk. Město. Záchraný výzkum.

V srpnu 2018 se uskutečnil v Hlučíně drobný záchraný archeologický výzkum (akce NPÚ ÚOP v Ostravě č. 61/18) při výstavbě komunikace nově propojující ulici Hrnčířskou a Školní. Jedná se o prostor vně původního středověkého města, ale v těsném sousedství hradebního pásu. O opevnění Hlučina se dochovaly vedle stojících relikvů pouze skromné zmlínky. Tvoří ho kamenná hradba se dvěma branami, doplněná 13 půlkruhovými baštami a příkopem. Vznikla pravděpodobně v 30. letech 16. století (Wanderburg 1991). Hrnčířská ulice kopírovala v severovýchodní části města průběh hradebního příkopu, který byl v místě zřejmě nejpozději v průběhu 2. poloviny 17. století zasypán a rozparcelován. Jak napovídá název ulice, soustředila se zde hrnčířská výroba, jejíž doklady (střeptišť, hrnčířská pec) byly zachyceny na parcelách podél jižní strany ulice, přibližně 50 m od referovaného místa (Langr 2009, Marethová 2017).

Zkoumaná plocha mírně klesá od severu (ulice Školní) k jihu (ulice Hrnčířská). U ústí do ulice Hrnčířské se jedná o úzký průjezd mezi dvěma domy, dál prostor původně sloužil jako zahrady. Zatímco v severní části bylo zjištěno pouze písčité geologické podloží, směrem k ulici Hrnčířské se nacházely zahluobené objekty. Vedle studny a jímky recentního stáří, které souvisely s rodinnými domy v jejich těsné blízkosti, bylo zachyceno šest objektů, většinou jam